

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5.07.2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. w Z. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) po rozpatrzeniu wniosku z dnia 18.06.2021 r. o doliczenie stażu odmówił E. J. (1) ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1.01.199 r. ponieważ przedłożone dowody nie stanowiły wystarczającej podstawy do zmiany wartości kapitału początkowego.

/ decyzja k. 28 akt kapitałowych ZUS/

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła E. J. (1) domagając się jej zmiany i ustalenia kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu odbywania praktycznej nauki zawodu w latach 1977-1980 w sklepach (...) w okresie nauki w (...) Szkole Handlowej w Zespole Szkół (...). Wnioskodawczyni podniosła iż warunkiem ukończenia szkoły było odbycie praktyk. Wskazała iż wszystkie uczące się z nią w szkolne koleżanki otrzymały świadectwa pracy za wskazany okres zatrudnienia i mogą potwierdzić okres zatrudnienia jako świadkowie składając zeznania. Ona sama z uwagi na nieobecność w szkole w dniu rozdania świadectw tego świadectwa pracy nie otrzymała. Niemniej jednak w świetle tych okoliczności jej żądanie jest uzasadnione.

/ odwołanie k. 3 akt VIII U2113/21/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

/ odpowiedź na odwołanie/

Decyzją z dnia 16.11.2022 po otrzymaniu nowych dowodów złożonych w toku postępowania z odwołania od decyzji z dnia 5.07.2021 r. mających wpływ na wysokość kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) odział w Ł. ponownie ustalił E. J. (1) kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 uwzględniając zatrudnienie ww od 1.09.1977 do 6.02.1978 oraz okres praktyk zawodowych od 15.02.1978 do 1.12.1979 r.

/ decyzja w aktach kapitałowych ZUS k nienumerowane/

Odwołania od powyższej decyzji w dniu 27.12.2022 (data złożenia w ZUS) i w dniu 21.12.2022 data nadania w urzędzie pocztowym, wniosła E. J. (1) domagając się jej zmiany i uwzględnienia 3 letniego okresu praktyk zawodowych oraz urlopu bezpłatnego na dziecko

/ odwołanie k. 3 akt VIII U 73/23 i k. 2 akt VIII U 2482/22/

W odpowiedziach na w odwołania organ rentowy wniosł o ich oddalenie wskazując odpowiednio, iż okres zatrudnienia od 1.09.1977 -6.02.1978 oraz okres praktyk zawodowych od 15.02.1978 -1.12.1979 został uwzględniony na podstawie przedłożonych przez wnioskodawczynię dokumentów. Natomiast okres 27.05.1986-2.05.1987 nie został uwzględniony bo wnioskodawczyni przebywała na urlopie bezpłatnym. Poza tym uwzględniono już 6 lat opieki nad dziećmi przewidziane w art. 7 ust. 5 pkt a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dodatkowo organ wskazał iż w dniu 25.01.2023 r. wydał decyzję w której ponownie przeliczył kapitał początkowy wnioskodawczyni uwzględniając okres zatrudnienia 7.05.1987 -7.08.1987 w Przedsiębiorstwie Państwowym (...). Opieka nad dziećmi uwzględniona jak w decyzji z 16.11.2022 r. w wymiarze 6 lat.

/ odpowiedź na odwołanie k.5-6 akt VIII U 73/23 pismo k. 8 akt VIII U 2482/22

Postanowieniem z dnia 24.01.2023 r. i zarządzeniem z dnia 8.02.2023 r. sprawy z ww. odwołań zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia

/ postanowienie k. 15 akt VIII U 73/23 zarządzenie k. 9 akt VIII U 2482/22/

Na rozprawie w dniu 25.10.2022 r. ustanowiony w toku procesu pełnomocnik wnioskodawczynie – mąż poparł odwołanie.

/ stanowisko procesowe strony odwołującej protokół z rozprawy z dnia 25.10.2022 r. 00:00:51 -00:00:57/

Na rozprawie w dniu 16.02.2023 r. oraz pismem z dnia 6.03.2023 r. ustanowiony w toku procesu pełnomocnik z urzędu wnioskodawczynie poparł odwołanie i wniósł o przyznanie wynagrodzenia tytułem pomocy prawnej udzielonej Ubezpieczonej z urzędu w wysokości 150 % stawki podstawowej oświadczając, że wynagrodzenie to nie zostało opłacone ani w całości ani w części.

/ stanowisko procesowe strony odwołującej protokół z rozprawy z dnia 16.02.2023 r. 00:00:17 -00:02:15/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczynie E. J. (2) z domu W. (...) W. urodziła się (...)

/bezsporne/

W okresie od 1.09.1977 do 28.01.1980 r. wnioskodawczynie uczęszczała do (...) Szkoły Handlowej. W okresie szkolnym miała zawartą umowę o naukę zawodu. Wykonywała wówczas prace w „(...) – (...) Spółdzielni (...) w Ł.” w sklepie (...) w Ł.. Otrzymywała w tym czasie wynagrodzenie. Był tydzień pracy i tydzień nauki. W okresie wakacji praktyki obejmowały okres 1 miesiąca. Gdyby wnioskodawczynie nie odbywała praktyk nie mogłaby kontynuować nauki nie otrzymałaby świadectwa szkolnego.

/ świadectwo ukończenia szkoły k. 25 akt kapitałowych ZUS, zeznania świadka G. T. protokół z rozprawy z dnia 12.05.2022 r. 00:35:41 -00:41:57, zeznania świadka W. J. protokół z rozprawy z dnia 12.05.2022 r. 00:41:57-00:48:12/

Wnioskodawczynie legitymuje się świadectwem pracy wystawionym przez „(...) „ (...) Spółdzielnię (...) w dniu 30.03.2022 r., w którym wskazano, iż była zatrudniona w ww zakładzie pracy w okresie od 1.09.1977 r. do 06.02.1978 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku uczeń sprzedawca. Stosunek pracy miał zostać rozwiązany na prośbę własną pracownika.

/ świadectwo pracy koperta k. 28 i 41/

Dostępny są też karty wynagrodzeń wnioskodawczynie za rok 1978 i 1979 za okresy zatrudnienia w ww. podmiocie. Na karcie wynagrodzeń wpisana jest data rozpoczęcia praktyk zawodowych 15.02.1978 klasa I oraz wynagrodzenie za okres:

Klasa pierwsza od miesiąca lutego 1978 do miesiąca sierpnia 1978 r.

Klasa druga od miesiąca września 1978 do miesiąca sierpnia 1979 r.

Klasa trzecia od miesiąca września 1979 do miesiąca grudnia 1979 r.

/ karty wynagrodzeń koperta k. 28 i 49 oraz k. 37, pismo k. 36

W okresie 23.03.1981 do 2.05.1987 r. wnioskodawczynie była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...). W świetle świadectwa pracy z dnia 2.05.1987 r. za wskazany okres zatrudnienia w okresie od 4.08.1982 -8.07.1985 wnioskodawczynie korzystała z urlopu wychowawczego a w okresie od dnia 3.05. 1986 do 2.05.1987 r. z urlopu bezpłatnego

/ bezsporne świadectwo pracy k. 11 akt kapitałowych ZUS/

W okresie od 7.05.1987 r. do 7.08.1987 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w Przedsiębiorstwie Państwowym (...).

/ bezsporne/

Decyzją z dnia 29.11.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Odział w Ł. ustalił E. J. (1) kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 r.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 198,39 zł.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1980 r. do 31.12.1989 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 16,25 %. Kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 32.259,15 zł.

Do obliczenia wartości kapitału początkowego wnioskodawczyni Zakład uwzględnił 2 lata 7 miesięcy okresów składkowych oraz 6 lat okresów opieki nad dzieckiem.

Do stażu pracy nie uwzględniono okresu prowadzenia działalności gospodarczej od 1.02.1989 do 31.05.1989 – decyzja wyłączająca drugie zatrudnienie, w okresie od 1.06.1989 do 31.12.1998 decyzja wyłączająca brak prowadzenia działalności gospodarczej. Nadto okresów od 27.05.1986 do 2.05.1987 gdyż w tym okresie wnioskodawczyni przebywała na urlopie bezpłatnym od 21.07.1993 do 21.04.1994 rejestracja w PUP bez prawa do zasiłku.

Za okresy zatrudnienia od 27.02.1980 do 31.07.1980 i od 23.03.1981 do 3.08.1982 r. przyjęto minimalne wynagrodzenie w j.g.u.

/ decyzja k. 18-19 akt kapitałowych ZUS obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru k. 20 akt kapitałowych ZUS/

Wnioskiem z dnia 18.06.2021 r. E. J. (1) wniosła o ustalenie kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu odbywania praktycznej nauki zawodu w latach 1977 -1980 tj. w okresie nauki w (...) w Ł.

/ wniosek z załącznikami k. 21 -27/

W rozpoznaniu wskazanego wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzją z dnia 05.07.2021 r.

/ bezsporne decyzja k. 28 akt ZUS/

Decyzją z dnia 30.11.2021 r. organ rentowy po rozpoznaniu wniosku z dnia 29.11.2021 r. przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od 4.11.2021 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej tj. podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

- kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 4474,77zł.

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 164182,68 zł,

- średnie dalsze trwanie życia wyniosło 147,70 m-cy,

Wyliczona kwota emerytury wyniosła 680,89 zł,

Emerytura przyznana od 4.11.2021 w kwocie 680,89 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1250,88 zł. Emerytury nie podwyższono gdyż wnioskodawczyni nie udowodniła łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 20 lat.

/ bezsporne decyzja w aktach emerytalnych ZUS k. nienumerowane/

Decyzją z dnia 10.01.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. w Z., w rozpoznaniu wniosku z dnia 23.12.2021 r., ustalił E. J. (1) kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 r.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 209,63 zł.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1980 r. do 31.12.1989 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 17,17 %. Kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 32.660,43 zł.

Do obliczenia wartości kapitału początkowego wnioskodawczyni Zakład uwzględnił 2 lata 10 miesięcy i 12 okresów składkowych oraz 6 lat okresów opieki nad dzieckiem.

Do stażu pracy nie uwzględniono okresu od 27.05.1986 r. do 2.05.1987 r. gdyż w tym okresie wnioskodawczyni przebywała na urlopie bezpłatnym od 21.07.1993 r. do 21.04.1994 r. rejestracja w PUP bez prawa do zasiłku.

/ decyzja w aktach kapitałowych ZUS k. nienumerowane w raz z obliczeniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru /

Następnie wobec przedłożenia w niniejszym procesie dowodów mających wpływ na wysokość kapitału początkowego świadectwa pracy i kart wynagrodzeń za okres zatrudnienia i praktyk w (...) (...) organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 16.11.2022 r. ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego na dzień 1.01.1999 r.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 218,42 zł.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1980 r. do 31.12.1989 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 17,89 %. Kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 32.660,43 zł.

Do obliczenia wartości kapitału początkowego wnioskodawczyni Zakład uwzględnił 4 lata 10 miesięcy i 1 dzień okresów składkowych oraz 6 lat okresów opieki nad dzieckiem (tj. od 4.08.1982r. -8.07.1985 r. i 3.05.1986 r. – 26.05.1986 r. oraz 22.04.1994 r. -21.04.1977 r.).

Organ rentowy uwzględnił zatrudnienie od 1.09.1977 r. do 6.02.1978 r. oraz okres praktyk zawodowych od 15.02.1978 r. do 1.12.1979 r. gdyż nie została wskazana dokładna data zakończenia.

Nadto wskazano że w celu uwzględnienia w kapitale okresu zatrudnieni 7.05.1987 r. do 7.08.1987 r. w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) należy dostarczyć świadectwo pracy.

/ decyzja w aktach ZUS k. nienumerowane./

Decyzją z dnia 17.11.2022 r. organ rentowy z urzędu przeliczył emeryturę wnioskodawczyni od 1.05.2022 r. od miesiąca w którym wpłynęły dokumenty do sądu.

/ bezsporne/

Decyzja z dnia 25.01.2023 r. organ rentowy wobec przedłożenia nowych dowodów ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego na dzień 1.01.1999 r.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 234,41 zł.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1978 r. do 31.12.1987 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 19,20 %. Kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 38 945,06 zł.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wynagrodzenie ubezpieczonej ostatecznie w następującej wysokości:

- za rok 1978 – 3 312,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 58 644,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 6,16%;
- za rok 1979 – 6 512,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 63 924,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 89,95 %;
- za rok 1980 – 10 200,01 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 72 480,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 28,15%;
- za rok 1981 – 22 320,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 92 268,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 29,03%;
- za rok 1982 – 23 430,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 139 572,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 25,18 %;
- za rok 1983 – 0.00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 173 700,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0%;
- za rok 1984 – 0, 00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 202 056,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0%;
- za rok 1985 – 56 514,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 240 060,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 47,08 %;
- za rok 1986 – (...) 00zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 289 140,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 33,08 %;

- za rok 1987 – 15 344,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 350 208,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 13,14%.

Do obliczenia wartości kapitału początkowego wnioskodawczyni Zakład uwzględnił 5 lat 10 miesięcy i 3 dni okresów składkowych oraz 6 lat okresów opieki nad dzieckiem. (jak w decyzji z 16.11.2022 r.)

Organ rentowy uwzględnił okres zatrudnienia 7.05.1987r.-7.08.1987 r. w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) nadto zatrudnienie w (...) (...) od 1.09.1977 r. do 6.02.1978 r. oraz okres praktyk zawodowych od 15.02.1978 r. do 1.12.1979 r.

/decyzja i obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w aktach ZUS nienumerowane./

Decyzją z dnia 26.01.2023 r. organ rentowy w konsekwencji powyższego z urzędu przeliczył emeryturę wnioskodawczyni od 1.05.2022 r. Emerytura wyniosła 875,55 zł i jest niższa od najniższej emerytury, ale nie może zostać podwyższona do najniższej emerytury z uwagi na fakt nieudowodnienia 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

/ decyzja w aktach emerytalnych ZUS k. nienumerowane/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS w szczególności zachowanej dokumentacji osobowej (świadczenia pracy) i płacowej za sporne okresy. Podnieść należy, iż wiarygodność tej dokumentacji nie była przez strony kwestionowana nadto w oparciu zeznania przesłuchanych w procesie świadków.

Sąd uznał za nieudowodnione twierdzenia wnioskodawczyni iż przez cały okres od 1.09.1977 r. do 31.08.1980 r. była zatrudniona w (...) (...) w związku z nauką w (...) Szkole Handlowej w Ł.. Podkreślić należy, iż przedłożona w procesie dokumentacja w postaci świadectwa pracy i kart wynagrodzeń potwierdza w istocie okres zatrudnienia wnioskodawczyni ale tylko w okresach od 1.09.1977 r. do 6.02.1978 r. oraz okres praktyk zawodowych od 15.02.1978 r. do 1.12.1979 r. Brak dowodów na to iż wnioskodawczyni pracowała nadal także w roku 1980. Brak podstaw by ustalić powyższe w oparciu o zeznania świadków o ile powiem potwierdzili oni, że wnioskodawczyni w okresie nauki w szkole praktyki wykonywała, to jednak nie wskazywali precyzyjnie okresów ich zakończenia. Podkreślić należy natomiast że świadectwo ukończenia szkoły wnioskodawczyni otrzymała 28.01.1980 r. Trudno więc uznać iż po ukończeniu szkoły odbywała nadal praktyki związane z nauką.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należy, iż stosownie do treści art. 477¹³ kpc zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy.

Zmiana lub wykonanie przez organ rentowy decyzji nie ma wpływu na bieg sprawy przez sądem ubezpieczeń społecznych (art. 477¹³ zdanie drugie KPC). Sąd ten zobowiązany jest jednak umorzyć postępowanie w całości lub w części, jeżeli przed rozstrzygnięciem sprawy nastąpi wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony (art. 477¹³ zdanie pierwsze KPC). Przyjmuje się, że wskazany przepis stanowi samodzielną podstawę uchylenia lub zmiany decyzji na korzyść odwołującego się, obok przyczyn przewidzianych w art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Do umorzenia postępowania z omawianej przyczyny zobowiązany jest także sąd drugiej instancji, skoro umorzenie postępowania następuje w każdym wypadku unicestwienia przedmiotu sporu. / Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 stycznia 2021 r., (...) 6/21/

Decyzja uwzględniająca w całości lub w części żądanie stron w rozumieniu art. 477¹³ KPC, to nie tylko decyzja zmieniająca, lecz każda forma decyzji, byleby z niej w sposób jednoznaczny wynikało, że rozstrzyga o materialnoprawnym stosunku, będącym przedmiotem wcześniejszej decyzji i to zgodnie z żądaniem odwołania./ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Lublinie - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 lutego 2013 r., III AUa 910/12/

Zgodnie zaś z art. 355 § 1 kpc Sąd umorzy postępowanie, jeżeli powód ze skutkiem prawnym cofnął pozew, strony zawarły ugodę lub została zatwierdzona ugoda zawarta przed mediatorem albo z innych przyczyn wydanie wyroku stało się zbędne lub niedopuszczalne.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy, w toku postępowania sądowego, wydał decyzje z dnia 25.01.2023 r. i ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego E. J. (1) na dzień 1.01.1999 r. z uwzględnieniem okresu zatrudnienia ww. w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) w W. od 7.05 do 7.08.1987 r. Wydając wskazaną decyzję tym samym częściowo uwzględnił żądanie odwołania ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego .

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, w Ł. na podstawie art. 477¹³ kpc w związku z art. 355 § 1 kpc, postępowanie w sprawie w tym zakresie umorzył.

W pozostałym zakresie odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2022r., poz.504) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (ust.2).

Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie cytowanej ustawy (ust.3).

Stosownie do treści art. 174 ust. 1 ustawy emerytalnej kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2. (ust. 2)

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (ust. 3).

Zgodnie z art. 6 ust 1 ustawy emerytalnej, okresami składkowymi są następujące okresy:

- 1) ubezpieczenia;
- 2) opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości określonej w przepisach o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, w przepisach wymienionych w art. 195 pkt 1-4 i 8, w przepisach o adwokaturze, w przepisach o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz w przepisach o pomocy społecznej.

Natomiast zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15.11.1991 r. okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1.01.1975 r. Jako okresy zatrudnienia młodocianych podlegają uwzględnieniu okresy szkolenia zawodowego młodzieży odbywane w formie praktycznej nauki zawodu, przyuczenia do wykonywania określonej pracy lub odbywania wstępnego staży pracy – wykonywanych na podstawie indywidualnych umów zawartych między uczniem i pracodawcą .

W myśl art. 7 ust. 5 powołanej ustawy okresami nieskładkowymi są okresy przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty, okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem :

- a) W wieku do 4 lat – w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie – bez względu na liczbę dzieci – do 6 lat
- b) na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny – dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko

Zgodnie z treścią § 22 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz.1412) Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

- 1) legitymacja ubezpieczeniowa;
- 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

2. Jeżeli ustawa przewiduje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres.

W konsekwencji ubezpieczony nie może w postępowaniu przed organem rentowym wykazywać okoliczności wpływających na prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego lub jego wysokość (w tym w szczególności wykazywać okresów zatrudnienia i charakteru pracy) na podstawie dowodów innych niż świadectwo pracy, zaświadczenie pracodawcy albo legitymacja ubezpieczeniowa lub inne dokumenty pracownicze. /III AUa 678/13 - wyrok SA Kraków z dnia 26-11-2013/

Wskazana regulacja § 22 ust.1 powołanego rozporządzenia wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby sporne okresy zatrudnienia nie mogły być wykazane w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków. W postępowaniu dowodowym potwierdzającym okresy zatrudnienia w postępowaniu przed organem rentowym dowodem jest tylko to, co prawo za dowód uznaje i jako dowód dopuszcza. Takie ograniczenia nie występują natomiast w procedurze cywilnej, w której okoliczności sporne mogą być wykazywane wszelkimi dowodami. /(...) UK 94/17 - postanowienie SN - Izba Pracy z dnia 11-01-2018/ W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe dotyczą wyłącznie postępowania przed organami. /V U 980/13 - wyrok SO Kalisz z dnia 06-12-2013/

Nie należy jednak tracić z pola widzenia, że zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych czy nieskładkowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych, wobec czego zaliczenie

takich spornych okresów z przebiegu ubezpieczenia do stażu ubezpieczeniowego na podstawie zeznań świadków lub przesłuchania strony zainteresowanej jest dopuszczalne tylko w przypadkach niebudzących żadnych wątpliwości co do spójnego i precyzyjnego - rodzajowego oraz czasowego potwierdzenia się udowodnianych okoliczności. /III UK 52/18 - wyrok SN - Izba Pracy z dnia 20-02-2019/ Zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. /III AUa 69/13 - wyrok SA Poznań z dnia 13-06-2013 wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1998 roku, (...) UKN 440/97, Lex 34199/

Także wysokość uzyskiwanego uposażenia może być ustalona w inny sposób niż przy pomocy wskazanych w wspomnianym rozporządzeniu (§ 22 ust. 1) środków dowodowych stwierdzających wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty tj zaświadczeń pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacji ubezpieczeniowej lub inny dokumentu, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Jednakże wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego (ostatecznie w oparciu o wiarygodne i precyzyjne zeznania świadków). W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Tym samym Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i w sprawie każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłączane jest, zastosowanie przepisów ograniczających dopuszczalność dowodów ze świadków i przesłuchania stron (art. 246 i 247 k.p.c.). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalne jest wykazywanie wszelkimi dowodami okoliczności, od których zależą uprawnienia do świadczeń, z ubezpieczenia społecznego, także gdy brak dokumentów na te okoliczność.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej ze spornymi okresami zatrudnienia (...) (...) mającymi miejsce w związku z nauką wnioskodawczynie w (...) Szkole Handlowej w Ł. jak i analizę zeznań świadków w tej materii, co dało podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonych decyzji w świetle zarzutów ubezpieczonej.

Podkreślić należy, iż na podstawie przedstawionych w procesie dowodów z dokumentów – świadectw pracy oraz kart wynagrodzeń organ rentowy w zaskarżonej decyzji z 16.11.2022 r. uwzględnił ostatecznie zatrudnienie ubezpieczonej od 1.09.1977 r. do 6.02.1978 r. oraz okres praktyk zawodowych od 15.02.1978 r. do 1.12.1979 r. a więc jej roszczenia w tym zakresie zostały uznane za uzasadnione.

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, brak jakichkolwiek podstaw do uznania, iż wnioskodawczynie legitymowała się dodatkowo okresem zatrudnienia w okresach innych niż ostatecznie przyjęte przez ZUS w zaskarżonych decyzjach w szczególności do sierpnia 1980 r. Jak już wspomniano dostępna dokumentacja z (...) (...) tego okresu pracy nie potwierdza. Ponadto świadectwo ukończenia szkoły wydano wnioskodawczynie 28.01.1980 r. Zatem niemożliwym jest by odbywała ona praktyki warunkujące ukończenie nauki już po ukończeniu szkoły. W tym zakresie wskazany okres zatrudnienia pozostaje nadal nieudowodniony.

Podnieść należy, iż ciężar wykazania spornych okresów składkowych obciążał wnioskodawcę. Stosownie bowiem do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Jak już wskazywano w postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych potwierdzających okres zatrudnienia i stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w szczególności z dowodów dokumentów oraz z przesłuchania świadków (zob. wyrok SN z 25.07.1997 r., (...) UKN 186/97, OSNP 11/1998, poz. 342).

Nie jest możliwe ustalenie okresów składkowych mających wpływ na wysokość świadczenia jak i obliczenie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione. Podkreślenia przy tym wymaga, iż nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. sygn. akt I CKU 45/96 (opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76). Podobnie, w wyroku z 7 października 1998 r., (...) UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662, Sąd Najwyższy stwierdził nawet, że od 1 lipca 1996 r. nastąpiło zniesienie zasady odpowiedzialności sądu za wynik postępowania dowodowego, także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Podobny pogląd zaprezentował Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygn. akt III AUa 1096/05, wskazując, iż ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu wysokości czy to okresów zatrudnienia czy wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych, jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenosić wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest bowiem wykazanie przez ubezpieczonego zarówno okresów zatrudnienia jak i konkretnych kwot otrzymanych przez niego zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności.

Brak też podstaw do uznania, iż do obliczenia wartości kapitału początkowego winien zostać uwzględniony jak o składkowy okres urlopu bezpłatnego od 27.05.1986 r. -21.04.1997 r. jako iż wnioskodawczyni sprawowała w nim opiekę nad dzieckiem.

Podnieść należy, iż do obliczenia wartości kapitału początkowego ZUS przyjął ostatecznie 5 lat 10 miesięcy i 3 dni okresów składkowych oraz 6 lat okresów opieki nad dziećmi tj. od 4.08.1982 r. -8.07.1985 r. i 3.05.1986 r. - 26.05.1986 r. oraz 22.04.1994 r. -21.04.1977 r.

Traktowanie okresów urlopu wychowawczego jako okresów podlegania ubezpieczeniu z tytułu pozostawania pracownikiem, nie czyni ich okresami składkowymi. Przeczy temu wprost treść art. 7 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis w sposób jednoznaczny kwalifikuje sporne okresy sprawowania przez ubezpieczoną opieki nad dziećmi jako okres nieskładkowy. Kwalifikacji okresów wymienionych w powołanym wyżej przepisie nie zmienia także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011 r. zgodnie z którą, okresy bezpłatnego urlopu dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi a następnie urlopu wychowawczego - wykorzystane przed dniem 1 stycznia 1999 r. - są od dnia 28 stycznia 1972 r. okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy w rozumieniu art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wolą prawodawcy było wliczanie urlopów bezpłatnych, a później wychowawczych zarówno do uprawnień pracowniczych, jak i okresów od których uzależnione jest prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego: emerytur i rent. Urlopy te były traktowane, jak okresy zatrudnienia w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach, od 1 stycznia 1983 r., jak okresy równorzędne z okresem zatrudnienia zaś od 15 listopada 1991 r. jak okresy nieskładkowe. Potraktowanie zatem przez ustawodawcę okresów urlopu wychowawczego, jako ubezpieczenia z tytułu bycia pracownikiem nie czyni ich składkowymi - nadal są one okresami nieskładkowymi uwzględnianymi do prawa w zakresie wynikającym z art. 7 pkt 5 i art. 5 ustawy emerytalno - rentowej./Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 czerwca 2015 r., III AUa 829/14/

Art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w sposób jednoznaczny kwalifikuje sporne okresy sprawowania przez osobę ubezpieczoną opieki nad dziećmi jako okresy nieskładkowe. Kwalifikacji okresów wymienionych w powołanym wyżej przepisie prawa (art. 7 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) nie zmienia przepis art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych. W przepisie tym mowa jest bowiem o okresach podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy, a nie jakichkolwiek innych.

Okresy bezpłatnego urlopu dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi a następnie urlopu wychowawczego - wykorzystane przed dniem 1 stycznia 1999 r. - są od dnia 28 stycznia 1972 r. okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy w rozumieniu art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ubezpieczeniu społecznemu podlegają bowiem wszyscy pracownicy od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. Tym samym pracownice korzystające z urlopów bezpłatnych dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi a później z urlopów wychowawczych we wskazanym wyżej okresie objęte były w tym czasie ubezpieczeniem społecznym - ich stosunek pracy bowiem trwał aczkolwiek nie wykonując pracy, nie otrzymując wynagrodzenia nie były za nie odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne.

Urlopy bezpłatne oraz wychowawcze były traktowane jak okresy zatrudnienia w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, od 1 stycznia 1983 r. jak okresy równorzędne z okresem zatrudnienia, zaś od 15 listopada 1991 r. jak okresy nieskładkowe. Skoro w art. 29 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ustawodawca posługuje się pojęciem okresów składkowych i nieskładkowych to wskazany w ust. 3 okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy należy rozumieć jako okres składkowy i nieskładkowy z tytułu bycia pracownikiem. Użyty przez ustawodawcę termin "tytuł" nie jest związany z ubezpieczeniem, ale ze stosunkiem pracy. Nie chodzi zatem o "tytuł ubezpieczenia" pracowniczego w rozumieniu przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ale o "ubezpieczenie z tytułu" pozostawania w stosunku pracy. / Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 czerwca 2014 r., III AUa 1150/13/

W konsekwencji powyższego brak podstaw do zaliczania okresu urlopu bezpłatnego wnioskodawczyni jako okresu składkowego.

Ponadto ustawodawca w przypadku zdrowych dzieci ustalił maksymalny okres urlopu wychowawczego do 6 lat zaliczany do stażu ubezpieczeniowego jako okres nieskładkowy z zastrzeżeniem, że na jedno dziecko nie może być on dłuższy niż 3 lata. Natomiast w przypadku dziecka chorego potrzebującego stałej opieki łączny okres urlopu wychowawczego przysługującego opiekunowi wraz z dodatkowym okresem 3 lat (art. 7 pkt 5 lit. b) na chore dziecko wynosi sześć lat. Ubezpieczona mogła więc maksymalnie przebywać na urlopie do 6 lat, i taką właśnie wartość okresów sprawowania opieki przyjął organ wyliczając wnioskodawczyni kapitał początkowy w zaskarżonych decyzjach. Zatem także w tym zakresie roszczenia wnioskodawczyni są nieuzasadnione.

Wobec tego brak podstaw do ustalenia innego wymiaru należnych wnioskodawcy świadczeń i zmiany zaskarżonych decyzji.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania ubezpieczonej jako bezzasadne.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu orzeczono na podstawie na podstawie z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 1715) uwzględniając zwrot stawki podatku VAT i fakt rozpoznania odwołań od dwóch decyzji. Przy tym wysokość kosztów ustalono mając na uwadze treść wyroku TK z 23.04.2020 SK 66/19 Dz. U. z 2020 r. poz 769, wyroku TK z 19.04.2023 SK 85/22 Dz.U. 2023, poz. 796 oraz postanowienia SN z 7.01.2021 I CSK 598/20.